

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня 2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Лужанський М. В.

Президент України як суб'єкт адміністративного права з точки зору правоздатності, дієздатності та деліктоздатності 338

Мазійчук В. А.

Сучасний стан та детермінанти одержання неправомірної вигоди в агропромисловому комплексі України 340

Марван Мужер Хусейн

Методичні підходи до оцінювання ефективності інструментів маркетингових комунікацій банку 342

Невесенко Т. С., Фурса О. О.

Ресоціалізація та десоціалізація в аспекті розвитку правового суспільства 349

Падун Н. П.

Концепція управління за цілями в управлінні персоналом при формуванні правової держави 353

Посох О. С.

Мерчандайзинг торговельної діяльності як система організації торгівлі 356

Савченко Є. О.

Проблеми та перспективи реалізації інноваційної моделі розвитку в Україні 358

Тарасов С. А.

Актуальні проблеми дослідження міжнародних відносин в контексті процесів міжнародної інтеграції 361

Терещенков А. М.

Про правове регулювання процесів трудової міграції в Україні на основі міжнародних стандартів 366

Тищенко О. В.

Використання хмарних технологій в системі управління державними фінансами України 369

Третьяков В. М.

Про особливості європейської системи технічної експертизи продукції 372

Усамов У. Р.

Проблеми та необхідні передумови становлення демократичного суспільства в посттоталітарних державах: етапи демократичного процесу 375

Чаплай І. В.

Міжнародний досвід застосування елементів маркетингу у комунікаційній політиці держави 378

Шець Я. С.

Розвиток і становлення ідеї об'єднаної Європи 381

Ястремська Н. Є.

Основні засади управління конкурентоспроможністю банківських послуг 385

Алієв Ельчін Гюльоглан огли

Курдська проблема в міжнародних відносинах 388

Булава В. М.

Вдосконалення системи документообігу в Апараті Верховної Ради України 391

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність вивчення проблем ресоціалізації та десоціалізації громадянського суспільства пояснюється тим, що воно виступає своєрідним фундатором правової демократичної держави. Особливо це стосується перехідних суспільств, де відбуваються значні трансформації та існує ціла низка протиріч.

Розвиток особистості від індивідуального до суспільного відбувається у певному середовищі і під його впливом. Так у соціології під соціальним середовищем людини розуміють політичні, економічні, духовні, соціальні, територіальні умови, що впливають на становлення особистості.

Процес соціалізації людини починається ще з народження. Тому дуже важливо, щоб оточуючі позитивно впливали на новосформовану частинку великого суспільства.

У широкому сенсі соціалізація — це процес засвоєння індивідом зразків поведінки, соціальних норм і цінностей, необхідних для його функціонування в суспільстві. Від соціалізації варто відрізняти виховання, що становить “цілеспрямований вплив на людину з метою її соціалізації в певному напрямку, а також освіта — “формальний процес, на основі якого суспільство передає цінності, навички й знання від однієї людини або групи іншим” [2; с. 42].

Зі сторони права існує таке поняття як правова соціалізація. Правова соціалізація — це двосторонній процес взаємодії особи і суспільства, в якому особа оволодіває системою настанов і оцінювальних орієнтацій як стандартів правомірної поведінки, умінням визначати своє місце в суспільстві та зворотно впливати на формування правових цінностей суспільства.

Права соціалізація має такі ознаки:

- 1) є складовою частиною загальної індивідуальної культурної соціалізації, що залучає особу до універсального соціокультурного досвіду;
- 2) є двостороннім процесом взаємодії особи і суспільства (на відміну від правового виховання, де соціальне середовище впливає на людину);
- 3) спирається на правову спадщину попередників і правовий досвід (юридичну практику) сучасників;
- 4) виражається в здобутті знань про правила законослухняної поведінки та в умінні здійснювати правові настанови в її межах;
- 5) виявляється в умінні бути активним учасником правовідносин та визначати їх значущість для себе;
- 6) відбувається під впливом не лише цілеспрямованих чинників (як у правовому вихованні), а й у стихійних, спонтанних [1; с. 130].

Однак не завжди соціалізація особи супроводжується її законослухняною поведінкою. Існують також форми соціалізації, що призводять до делінквентної (вчинення проступку) і кримінальної (вчинення злочину) поведінки. В цих випадках негативну роль відіграють неповноцінні сім'ї з деформованими стосунками або кримінальне середовище, в яке потрапляє ще несформована особа. Певною перешкодою для правової соціалізації особи є правовий нігілізм і правовий догматизм [3; с. 58].

Важливою внутрішньою знаковою умовою правової соціалізації особистості є її самосвідомість.

Засвоєння соціальних норм і цінностей у різних індивідів відбувається з різною успішністю: можна зустріти людей, які ледь піднялися над тваринним рівнем розвитку — їх життя визначається слабо соціалізованими біологічними і матеріальними потребами. Інколи соціалізація починається більш-менш успішно, але у певний період позитивна тенденція змінюється на негативну (відбувається **асоціалізація**). Подолання тимчасових негативних змін у процесі засвоєння соціальних норм і цінностей супроводжується двома взаємодоповнюючими процесами: десоціалізацією та **ресоціалізацією**. Та іноді з деякими індивідами трапляється так, що вони втрачають звичний зв'язок з суспільством, до якого вони інтегрувалися протягом всього їх життя. Це процес в науковій літературі називається “десоціалізація”. Якщо точніше, то десоціалізація — процес розпаду або деградації особистості, коли соціалізація стає все більш фрагментарною і втрачає свою складність як багатосторонній соціальний процес або знаходить асоціальну або антисоціальну спрямованість.

У процесі десоціалізації в людини формуються соціальні якості, знання, вміння, відповідні навички, що дає їй змогу стати дієздатним учасником соціальних відносин. Десоціалізація відбувається як за умов стихійного впливу на особистість різних обставин життя, так і за умов цілеспрямованого формування особистості. Завдяки активності людини її життєвий шлях, відображення нею соціально-психологічної реальності перетворюється в складну двосторонню взаємодію особистості та соціального життя.

Соціально-психологічна реальність, соціально-психологічні явища виникають як відображення різних форм спілкування. Але формування соціально-психологічного типу відбувається насамперед за допомогою власного досвіду спілкування в безпосередніх соціальних контактах, де людина зазнає впливу мікросередовища, а через нього — і макросередовища, його культури, соціальних норм і цінностей.

Джерела сучасної концепції десоціалізації знаходимо в працях А. Бандури, Г. Тарда, Т. Парсонса. Вивчення процесів десоціалізації в наш час зводиться до широкого й вузького розуміння цього поняття. Десоціалізація в широкому розумінні — це визначення походження й формування родової природи людини. Йдеться про історичний процес розвитку людства, філогенез. Десоціалізація у вузькому сенсі — це процес залучення людини до соціального життя шляхом активного засвоєння його норм, цінностей та ідеалів. Виходячи із тлумачення соціалізації як результату засвоєння людиною умов соціального життя й активного відтворення нею соціального досвіду, її можна розглядати як типовий та одиничний процеси. Перший визначається соціальними умовами, залежить від класових, етнічних, культурних та інших відмінностей і пов'язаний з формуванням типових для певної спільноти стереотипів поведінки.

Хоч би яка галузь наукового знання досліджувала феномен десоціалізації, в ньому постійно розкривають нові якості, що лише підкреслює багатоаспектність даного поняття, а не означає щораз нове його тлумачення.

Міждисциплінарний підхід до вивчення процесу соціалізації передбачає виокремлення й розмежування в ньому двох взаємопов'язаних напрямів: змістового та функціонального, де перший представлений особистісними надбаннями й утвореннями, а другий характеризує те, як і під дією яких соціально-психологічних механізмів відбувається їх формування.

Т. Парсонс в ролі основного механізму десоціалізації визначає пристосування. Більшість дослідників стверджують, що адаптацію можна розглядати як складову соціалізації і як її механізм. Тому розрізняється два види адаптації — психофізіологічна та соціально-психологічна, що перебувають у взаємозв'язку.

Є взаємозв'язок між поняттями “десоціалізація”, “становлення” та “розвиток”. Якщо під соціалізацією розуміють процес, у ході якого людська істота з певними біологічними задатками набуває якостей, що необхідні їй для життєдіяльності в суспільстві, то в такому розумінні соціалізація — це процес розвитку людини як соціальної істоти, становлення її як особистості. З іншого боку, розвиток особистості, ототожнюючи із десоціалізацією, подають як процес входження людини в нове соціальне середовище та інтеграції в ньому в результаті цього процесу. Звужує поняття десоціалізації обмеження цього процесу певним віковим періодом, наближуючи його до поняття “зростання” [1; с. 132].

Десоціалізація людини розгортається за конкретних умов життєдіяльності індивіда.

Цей процес охоплює всі аспекти прилучення особистості до культури, навчання й виховання, за допомогою яких людина набуває спроможності брати участь у суспільному житті.

Успішній десоціалізації сприяє дія таких чинників, як очікування, зміна поведінки і прагнення відповідати цим очікуванням. Долучаючись до процесу історичної практики, індивід проявляє свою соціальну сутність, формує соціальні якості, набуває особистого життєвого досвіду.

Це процес, в якому перш соціалізована людина повертається частково або повністю до без особистісної форми або втрачає соціально схвалювані особистісні якості. Десоціалізацію може відбуватися у зв'язку з серйозними психічними захворюваннями, а також з втратою можливостей свідомості індивіда та його розумових здібностей до інтеріоризації. Також процес десоціалізації може затонути людей, що нехтують соціальними цінностями. Десоціалізацію може проявлятися в значній деформації інститутів соціалізації, покликаних виступати трансляторами соціального досвіду, частковою втратою ролі цих інститутів в позитивному впливі на становлення особистості громадянина даного суспільства, невиконанням соціальних норм. На рівні суспільства важко оцінити масштаби цих деформацій соціалізації. Крім того, хоча окремі інститути соціалізації (сім'я, громадські організації і т. д.) можуть піддаватися деградації, це не обов'язково поширюється на всіх індивідів, але значна їх частина так чи інакше буде зазнавати труднощів соціальної адаптації. Поряд з інститутами соціалізації в суспільстві функціонують деструктивні групи як своєрідні інститути десоціалізації, які є носіями норм і цінностей, що відрізняються від домінуючої в суспільстві культури або суперечать їй. Тому вплив на соціалізацію особистості може бути не тільки позитивним, а й негативним залежно від змісту норм і цінностей, прийнятих в групі, в яку входить індивід. Загалом десоціалізація поділяється на два види: легка та сильна.

З легкою десоціалізацією ми досить часто зустріємося в нашому повсякденному житті. Це звичайні довготривалі захворювання, відпустки, запої, та інші випадки коли людина тимчасово втрачає зв'язок з суспільством. Така десоціалізація не неси сильної загрози особистості, і вона з легкістю може повернутися до звичного життя.

Та в випадку з сильною десоціалізацією все навпаки. Вона має місце у випадках потрапляння людини в екстремальні умови. Саме з такими умовами стикаються ті, хто потрапляє в тюрми, колонії, концентраційні табори, психіатричні лікарні, психоневрологічні інтернати, нарко- і алко- залежні, та воїни збройних сил. Зазвичай за таких умов людина вже не може відновити втрачені цінності, норми та її роль в суспільстві в повному обсязі. Ця проблема залишається і залишатиметься актуальною протягом всього існування людини. Перед нами стоїть складне завдання — я повернути цих людей до звичайного життя в суспільстві.

Джерела

1. Бедь В. В. Юридична психологія / Бедь В. В.: Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. і переробл. — К.: МАУП, 2004. — 436 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / О. Ф. Скакун. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.
3. Юрій М. Ф. Соціологія в питаннях і відповідях / М. Ф. Юрій: Підручник. — К.: Кондор, 2005 — 288 с.